

Co zrobić by obóz był bardziej etyczny środowiskowo? - Materiał po warsztacie „Obóz a środowisko” podczas warsztatów Programator w dniu 16.03.2019 w Koninie.

Joanna Barełkowska

Przemysław Piotrowski

Anna Pospieszna

Ada Szmyt

Bartosz Wilczek

Co zrobić by KWATERMISTRZOSTWO było bardziej etyczne środowiskowo? Kwaterkę rozumiemy tu jako wszystko związane ze sprzętem obozowym.

ELEMENT	MOŻLIWOŚCI
Rozplanowanie obozu	Dobre rozplanowanie obozu
Konserwacja sprzętu	Dobre, rzetelne zakonserwowanie sprzętu i taka by jak najdłużej mógł być używany.
Budowa urządzeń obozowych	Realna ocena ile drewna jest potrzebne, nie kupować nadmiaru i wykorzystać kupione drewno w 100%
Sprzęt obozowy	Dbanie o sprzęt, przedstawienie zastępowym (uczestnikom) jak używać sprzętu by przetrwał jak najdłużej. 1. Przegląd przed obozem. 2. Kontrola w trakcie obozu. 3. Przegląd po obozie – zwrócenie uwagi na to jaki sprzęt się szybko zużywa i dlaczego i zareagowanie na to np. przy podejmowaniu decyzji o zakupie - wybór innej firmy.
Drobny „sprzęt”	1. Np. używanie eko-długopisów. 2. Nie używanie gwoździ tak by tak by drewno ponownie wykorzystać.

Zakup sprzętu	W trakcie zakupu, przemyslenie takiego sprzętu by był: 1. trwały, 2. miał możliwości zakupu/wymiany elementów, które mogą się zepsuć, 3. był produkowany jak najbliżej, z jak najmniejszej ilości surowców sprowadzanych z całego świata, 4. zakup bez folii, jeśli to możliwe tj. kupowanie na miejscu lub poproszenie sprzedawcy o zapakowanie np. w kartony/ wypełnienie zużytymi papierami.
Magazyn sprzętu	Zabezpieczenie sprzętu od czynników atmosferycznych i niepożądanych sytuacji
Kwaterka	Zajęcia/przeszkolenie/motywowanie/edukacja na temat używania sprzętu i jego wpływu na środowisko

Co zrobić by ORGANIZACJA obozu była bardziej etyczna środowiskowo?

ELEMENT	MOŻLIWOŚCI
Transport	Sprawdzenie taboru – zwrócenie uwagi na emisję spalin.
Dokumenty	1. Druk dwustronny 2. Druk pomniejszony np. 2 strony A4 na jednej. 3. Druk tylko niezbędnych rzeczy 4. Ekologiczny papier tj. niebielony, z makulatury
Sojusznicy	Wysłanie kartki hand-made
Organizacja spotkań	Zmniejszanie ilości zbędnych rzeczy np. jednorazowych naczyń.
Śmieci	Segregacja wg wskazań gminy i nauka kadry i uczestników (w każdej gminie gospodarka śmieciami może się różnić).
Woda	Korzystanie przez uczestników ze swoich bidonów z możliwością napełnienia.

Naszywki obozowe	Własnoręczne wykonanie lub haft zamiast plastikowych buttonów
Kontakt z rodzicami	Promowanie wśród rodziców to, nad jakimi nawykami pracujemy z dziećmi.
Energia związana ze sprzętem	Zwracanie uwagi na energię zużywaną przez sprzęty – np. nie zostawianie włączanie niepotrzebnie sprzętów, używanie wydajnego agregatu

Co zrobić by PROGRAM obozu był bardziej etyczna środowiskowo?

ELEMENT	MOŻLIWOŚCI
Naturalne materiały programowe	1. Wykorzystanie drewna, które zostanie; 2. ponowne używanie elementów z wcześniejszych zajęć; 3. brak taśmy klejącej; 4. sznurek naturalny.
Wytwory uczestników	Nie tworzenie elementów na 1 raz, korzystanie z tego co mamy wokół przy zachowaniu umiaru.
Stroje tematyczne	1. Wykorzystanie starych ubrań i materiałów. 2. Wykorzystanie ich tak by wciąż mogły być w obiegu. 3. Uświadamianie kadry o potrzebie tworzenia strojów, które będą "eko-friendly"
Materiały papiernicze	1. Zrezygnowanie z folii do segregatorów. 2. Nie używanie małych karteczek. 3. Używanie zeszytu albo kartek ze starych zeszytów ze szkoły.
Przygotowanie do zajęć	1. sprawdzanie pod kątem śladu pozostawionego na środowisku 2. Ewentualne konspekty przygotować tak by były drukowane na jednostronnie zużytym papierze, wydruk dwóch stron na jednej stronie.
Materiały jednolite dla obozu	Koszulki lub chusty warto zakupić z dobrego jakościowo materiału, najlepiej z bawełny pochodzącej z etycznych źródeł.

Obrzędowość	Natura jako element obrzędowości, uświadamianie harcerzy poprzez obrzędy, gawędy, itp. o potrzebie dbania o naturę.
Program	Merytoryczne programy/zajęcia np. - wykorzystanie drzew w zajęciach o historii, - ziołowe DIY, - nauka korzystania z naturalnych składników, zajęcia na obozie o ekologii/recyklingu. - korzystanie z pomysłów np. z propozycji programowych i dostosowywanie ich do warunków obozowych np. występujących na danym terenie roślin.

Co zrobić by KUCHNIA obozu była bardziej etyczna środowiskowo? Opracowanie - Ada Szmyt.

Nasze obozy tworzy wiele filarów, między innymi: program, kwaterka, sprawy organizacyjne.

Jednym z nich jest właśnie **KUCHNIA** - jeden z ważniejszych filarów mieszczących się w planie obozowiska. Jak zrobić ją dobrze, ale tak by nie szkodziła naszemu pięknemu środowisku? Jak dobrze wiemy, ostatnimi czasy modne stało się bycie ekologicznym. Jednak nie jest to tylko moda, a styl życia, który pochłania wielu ludzi. Również nas - harcerzy i instruktorów. Wśród otaczających Was mediów znajdziecie wiele ciekawostek i wyzwań dotyczących między innymi walki z plastikiem czy grupy poświęcone tym zagadnieniom. Przygotowując się do obozu przemyślcie dobrze, jak nie wpaść w wir śmieci i plastiku.

Przedstawię Wam **kilka gotowych pomysłów**, instrukcji oraz rad, które warto wykorzystać podczas tworzenia obozu.

Jest jeszcze sporo czasu, a od dzisiaj możecie rozpocząć swoje wyzwanie, a może cykl zbiórek czy zarażanie swojego środowiska do zwrócenia uwagi na problem dzisiejszego świata.

Nie pozwalajmy na to aby nasza planeta tonęła w śmieciach, aby tak cudowne zwierzęta jak żółwie, foki, delfiny czy wieloryby ginęły.

„Na Filipinach ocean wyrzucił na brzeg ciało młodego wieloryba w jego żołądku znalazło się około 40kg plastiku!!!! Waleń zmarł z odwodnienia i głodu; nie pozyskiwał pokarmu gdyż jego żołądek był wypełniony workami na ryż, toreb na zakupy czy toreb wykorzystywanych na plantacji bananów”

To niewiarygodne!

Weźmy sprawy w swoje ręce i zacznijmy działać. Przecież jest nas tu tak wielu. Jak nie my, to kto?

Jak uniknąć zakupu produktów pakowanych w ogromną ilość tworzyw sztucznych, które rozkładają się aż 500 LAT?!

- **Zaopatrzyć się w skrzynki np. drewniane** lub kosze np. wiklinowe, możecie je zrobić sami będzie to świetna zabawa i lekcja majsterki dla Waszych podopiecznych. Jeśli w waszym harmonogramie braknie na to czasu zapytajcie rodziców harcerzy lub gospodarzy. W garażach kryją się cuda.
- Wiemy, że nie zawsze uda się kupić produkty bez zbędnego plastikowego opakowania, co z nim wtedy zrobić? Wykorzystaj jako pojemniczek na karteczki w biurze albo jako pudełko na pisaki czy kredki, a może włóż do niego wszystkie kuchenne przyprawy.
- Pieczywo ze sklepu czy od piekarza? Jak zapobiec reklamówkowej masakrze? **Poproś piekarnię o pakowanie chleba/bułek w skrzynie wielokrotnego użytku.** Chlebek ma być krojony? Żaden problem. Mimo faktu, że żyjemy w XXI wieku maszyny do szycia nie umarły i nadal są na czasie. Moja nazywa się Zośka i świetnie daje sobie radę **w szycie bawełnianych/lnianych woreczków** na żywność. Rozmiar zależy od Ciebie. Wzór jest banalnie prosty a zarazem czymś co wykorzystasz wiele razy.
- Obóz równa się wędrówki, aktywne spędzanie czasu, zmęczenia. Nie należy zapominać o nawadnianiu organizmu. Pamiętajcie, że dzienna dawka to około 2 litry życiodajnego płynu. A co za tym idzie - kolejne plastikowe butelki. NIE TYM RAZEM! Organizując obóz, na **liście rzeczy do zabrania umieść „butelka wielokrotnego użytku”** oraz informację gdzie można ją kupić (np. Pepco, Ikea, Tesco). Widząc zbliżający się termin obozu wyślij sms rodzicom swoich harcerzy z przypominajką - wtedy na pewno nie zapomną.
- Pamiętaj, aby być osobistym przykładem. Sam/sama zaopatrzyć się w butelkę z filtrem, czy wielokrotnego użytku.

Jeśli wasz obóz jest organizowany na dziko, pamiętaj o **dobrym kontakcie z gospodarstwami rolnymi**, które chętnie udostępnią wam wodę.

- Np. dostarczą baniaki bieżącej wody, a może uda wam się stworzyć mini ciąg wodny.

Przygotowanie posiłku jest dość pracochłonne i pozostawia nam po sobie ślad w postaci zlewek oraz obierków. Co z nimi zrobić nie szkodząc przyrodzie oraz jej mieszkańcom?

- Zostały obierki po ziemniakach, a może po marchewce. **Stwórz kompost**, który będzie miał minimum 25 cm. Najlepszą lokalizacją będzie okolica konaru tuż przy korzeniach. Kompost ten powinien być jednodniowy. Zwróć uwagę na jego wymiary. Niech nie rzuca się w oczy miejsce wykopu. Zakop w nim pozostałe obierki, a następnie zabezpiecz przed dzikimi i zawsze głodnymi mieszkańcami lasu
- Jeśli własny kompost to nienajlepsze rozwiązanie dla waszego obozu, **zapytaj w pobliskiej wiosce** wśród mieszkańców, czy ktoś przyjmie od was owe pozostałości.

- Zlewki - zmora, z którą ciężko jest się rozstać. Proponuję jednak przechowywać ją w szczelnie zamkniętym pojemniku z dala od harcerzy. Możesz je również zakopać na głębokości min. 0,5 m lub oddać rolnikowi. Może jego zwierzątka chętnie zjedzą wasze pozostałości po obiedzie.
Jeśli i jedno i drugie rozwiązanie jest dla Was zbyt wymagające, zorganizujcie **szczelny pojemnik** i na koniec dnia zutylizujcie jego zawartość.

Przy tworzeniu swoich posiłków pamiętajcie o normach żywieniowych oraz ich wartościach odżywczych.

- Przed obozem **stwórzcie menu**, które będzie waszym wyznacznikiem, na podstawie którego zostaną zakupione produkty niezbędne do przygotowania posiłków.
- Korzystajcie z gotowych przepisów.
- **Nie kupujcie nadmiaru produktów**, którego możecie nie wykorzystać.
- Zostały wam jakieś produkty? **Wykorzystaj je na kolację** albo przekaz dalej.

Po jedzeniu czas na sprzątanie. Zrób to z głową szanując zieleni.

- Po pierwsze: **używaj produktów biodegradowalnych**, czyli takich które nie szkodzą przyrodzie. Nie musisz daleko szukać. Może to być szare mydło, czy inne produkty z serii Biały Jeleń.
- Po drugie: nie musisz kupować gąbeczek do czyszczenia. Poproś mamę albo babcię o zrobienie **małych ściereczek np. z lnu na szydełku**.
- Po trzecie: **nie używaj strugi wody**. Do mycia naczyń wykorzystaj trzy miski.
Pierwszą z nich napełnij letnią wodą- wypukaj menażkę
Drugą napełnij ciepłą wodą oraz dodaj do niej detergentu- namydl ją i oczyść.
Trzecią napełnij bieżącą wodą- ostatecznie pozbaw piany swoją menażkę.
Wodę wylej metodą rozproszenia na dużym terenie minimum 60m od obozowiska, szlaku czy rzeki.
Nie wylewaj wszystkiego w jednym miejscu.
- Jeśli coś wam się przypaliło namocz lub zagotuj garnek gorącą wodą z octem i odczekaj, aż wystygnie – wtedy wyszoruj.

Jakieś śmieci znajdują się na pewno.

- Zbudujcie na waszym obozowisku **kosze, zabezpieczcie je i opiszcie tak aby jasno wynikało, co można do nich wrzucić**.
- Nie zapominaj o systematycznym wywożeniu śmieci.

W ramach ochrony naszej planety oraz jej mieszkańców podejmij wyzwanie jest ich naprawdę wiele. Zachęć swoją drużynę oraz środowisko, z którego pochodzisz. **Pamiętaj o instrumentach metodycznych budujących program.**

Ciekawymi wyzwaniami mogą być poniższe zadania.

1. **Każdego dnia podniosę 20 śmieci.** Można by pomyśleć: „co to jest 20 śmieci?”. Ale jeśli to wyzwanie podejmie np. 100/200 osób robi nam się z tego dość ładna liczba.
2. **Rok bez plastiku.** To nie jest wcale takie trudne. Wskazówka ode mnie jak zrezygnowałam z pakowania śniadania w foliowe woreczki. Od września używam

do tego papieru śniadaniowego a następnie pakuję w śniadaniówkę lub uszyty samodzielnie woreczek.

3. **Idąc na zakupy nie kupuj siatki.** Uszyj ją sam/sama. Po pierwsze - Twoja torba będzie niepowtarzalna, a po drugie jest ona zdecydowanie bardziej wytrzymała niż te sklepowe. I wreszcie, po trzecie, nie szkodzi środowisku.

Instrukcja jak uszyć woreczek na żywność

1. **Zdekatyzuj** materiał, z którego będziesz wykrawał swoje woreczki (to znaczy przeprasuj żelazkiem)
2. Z płótna bawełnianego **wykrój** na złożeniu prostokąt/kwadrat rozmiarów 25x50cm. Chcesz większy? Żaden problem! To Ty decydujesz o rozmiarze swojego woreczka. Dlaczego na złożeniu? Po wykrojeniu Twój element będzie duży i właśnie o to chodzi!
3. Twoje złożenie to wyznacznik dołu woreczka. Teraz czas na boki. **Podwiń każdy z boków** na centymetr (omijając krawędź górna woreczka) i przesyj. Możesz użyć ściegu typu „zygzak” lub jeśli masz w domu overlock to użyj właśnie niego.
Przy rozpoczynaniu szycia oraz jego kończeniu pamiętaj o mocowaniu. Inaczej wyrób samoczynnie zacznie się pruć.
Ps. Te czynności wykonujemy oczywiście na lewej stronie materiału.
4. Boki już podwinięte, a więc czas na **zszycie** naszego woreczka. Woreczek złożź prawą stroną do prawej (tak abyś widział/widziała podwinięcie), a następnie przestębnij na stopkę (po prostu przesyj).
5. Twój woreczek nabiera kształtów teraz zajmiemy się jego górną częścią. **Podwiń górny brzeg** na 4-5 cm. A następnie przesywamy po całym obwodzie woreczka na 2cm na lewej stronie materiału. Tak aby w środek zmieścił się sznurek z suwakiem zaciskowym.
6. **Czas zaprasować szwy! W podwinięciu umieścić sznurek z suwakiem zaciskowym i gotowe!!!**